

УДК 398.2:801.81

Оксана Лабащук
(Тернопіль)

ПРАГМАТИКА НАТАЛЬНОГО НАРАТИВУ

У статті досліджено натальні наративи – розповіді матерів про їх особистий досвід очікування, народження, плекання, виховання немовляти. За допомогою материнського наративу передаються й зберігаються традиції, пов'язані з народженням і вихованням дитини. Виконання цих текстів дозволяє жінці інтегруватися в материнську спільноту, утвердити себе в ролі матері, здобути визнання серед інших жінок-матерів. Переповідання материнського досвіду є складовою родильних ритуалів. Обмін життєвими історіями між жінками, які мають схожий досвід, допомагає молодим матерям подолати депресію і є способом емоційної розрядки.

Ключові слова: натальний наратив, материнство, жіночий фольклор, родильний обряд.

В статье исследуются натальные нарративы – рассказы матерей об их личном опыте ожидания, рождения, воспитания младенца. С помощью материнского нарратива передаются и сохраняются традиции, связанные с рождением и воспитанием ребенка. Выполнение этих текстов позволяет женщине интегрироваться в материнское сообщество, утвердить себя в роли матери, получить признание среди других женщин-матерей. Пересказ материнского опыта является составной частью родильных ритуалов. Обмен жизненными историями между женщинами, которые имеют схожий опыт, помогает молодым матерям преодолеть депрессию и является способом эмоциональной разрядки.

Ключевые слова: натальный нарратив, материнство, женский фольклор, родильный обряд.

Natal narratives (mother stories about their personal experience of waiting, birth, nurturing, bringing up of the baby) are investigated in the article. The traditions associated with the birth and upbringing of the child are reproduced and kept with the help of mother narrative. Implementation of these texts allows woman to integrate into the parent community, establish herself as a mother, gain recognition among other mothers. Paraphrase of maternal experience is an integral part of maternity rituals. Sharing life stories between women, who have similar experiences, helps young mothers to overcome depression and is a way of emotional discharge.

Keywords: natal narrative, maternity, women's folklore, maternity ritual.

Культурно-антропологічний підхід до фольклористиці дозволив повному осмислити традиційні, усталені

візії системи фольклору, залучити до наукового обігу корпус текстів, що досі не привертала належної уваги дослідників.

Розширення поняття «поле дослідження» [3] є актуальною проблемою не лише для етнології, але й для фольклористики.

Об'єкт нашого дослідження – **натальні наративи** (розповіді матерів про їх особистий досвід очікування, народження, плекання, виховання немовляти) – досі не знайшов належного висвітлення у фольклористиці, тому потребує окремої уваги. Життєва сфера, на яку направлена наша дослідницька увага, стосується набуття жінкою досвіду народження дитини. Цей досвід є надзвичайно важливим для кожної жінки, часто саме він визначає специфічно жіноче світорозуміння і світобачення. Найактивніше досвід материнства здобувається протягом часового проміжку від початку вагітності до того часу, коли дитині виповнюється один рік. Саме цей період в етнографічній літературі визначається як родильний обряд. Звідси випливає коректність вживання терміна (від латин. *natalis* – народжений, пов'язаний із народженням).

Запровадження терміна «натальний наратив» вимагає зіставлення нашого матеріалу із подібними явищами фольклору, насамперед з усною оповідною традицією. Не всі натальні наративи можна вважати фольклорними текстами у тому значенні слова «фольклор», яке вкладається у це поняття традиційною українською фольклористикою, адже не в усіх наративах представлені традиційні, сталі сюжети, проте за характером побутування в традиції та за виконуваними функціями натальні наративи є надзвичайно подібними до текстів фольклорних.

Постає запитання: чи фіксувалися натальні наративи раніше? Попри відомий Франковий заклик до етнографів частіше звертатися до «...безпрограмових розмов селянських, у яких, мов у калейдоскопі, переливаються їх щоденні, не раз на око сірі та нецікаві справи» [17, с. 10], відзначимо майже повну відсутність фіксації натальних наративів у доволі повних і детальних записах родильного обряду другої половини ХІХ – початку ХХ ст. [10; 12; 13; 19]. Проте саме у матеріалах середини ХІХ ст. є свідчення, що натальні наративи існували і тоді. Серед фольклорних записів Марка Вовчка та Опанаса Марковича знаходимо свідчення, що, коли жінки села відвідували породіллю під час обряду родин, вона приймала від

них хліб, обмінювалася з ними ритуальними побажаннями, «да тоді розкаже тим жонкам, як дитя пришлося родить» [16, с. 162]. Характер таких жіночих розмов детальніше висвітлений у ґрунтовній праці Марка Грушевського «Дитина у звичаях і віруваннях українського народу» [9], де в окремих параграфах подано інформацію, за якою можна судити про тогочасні натальні наративи: «Як поведуться з вагітною і що про це говорять», «Оповідання про важкі пологи», «Розмови про дітей», «Розмови про дітей на селі» тощо.

Порівняно з цими записами, матеріал, який вдалося зібрати Людмилі Шевченко у 20-х роках минулого століття на Поліссі, є значно повнішим і свідчить про більшу відвертість інформаторів [7]. Привертає увагу той факт, що опис родильного обряду в записах Л. Шевченко ведеться здебільшого від третьої особи – баби-повитухи, родички жінки, яка народжує, але ніколи зі слів самої породіллі. Найбільше, що дозволяють собі інформатори при згадці про власну вагітність, – це розповісти про зміну смакових відчуттів чи бажання з'їсти щось особливе, як одну з ознак вагітності. Знаходимо також свідчення про родимі плями у дітей опитуваних жінок як наслідок порушень ними традиційних регламентацій і заборон.

Однією з причин відсутності у традиційній культурі записів натальних наративів вважатимемо заборону вербальної активності в особі, яка проходить через ритуал переходу. На цю особливість ритуальної поведінки молодих на весіллі вказує М. Маєрчик [14].

Часткове зняття табу на мовчання спостерігається у наш час і в традиційній селянській культурі. Свідченням цього є публікація О. Кондратович, присвячена родильним звичаям Західного Полісся. Тут знаходимо і розповіді про народження дитини, що функціонують як сімейний наратив: «Наша мама розповідала, що шість днів ходила з переймами в поле за 3 км огортати картоплю. “Нагнуць на копанку, перечекаю, коли пройдуть перейми: нема дитини – працюю далі”, – розповідала вона. І лише шостого дня повернулася з поля з сином» [11, с. 12]. Тут же натрапляємо на розповіді від першої особи: «Я свою Галю (Настуню, Марійку) з поля в приполі принесла» [11, с. 12].

Сьогодні ж, за нашими спостереженнями, розповіді про материнський досвід ведуться переважно від першої особи. Сучасним жінкам важливо висловити передусім особисті відчуття і переживання стосовно вагітності й пологів.

Розуміння прагматики фольклорного тексту закономірно пов'язане із використанням лінгвістичних підходів до інтерпретації фольклорного матеріалу. На думку російської дослідниці С. Адоньєвої, «...різниця між фольклорними і нефольклорними формами мовлення для носіїв традиції полягає саме в області прагматики» [1, с. 7]. «У лінгвістиці, – наголошує С. Адоньєва, – прагматичний аспект мовлення досліджується шляхом виділення тих механізмів, які пов'язують мову з контекстом її вживання» [1, с. 7–8]. В іншому дослідженні вчена, посилаючись на постструктуралістські праці П. Бурдьє, М. Фуко, У. Еко, зауважує: «Методологічною основою для трактування культури був вибраний габітус, або стиль життя, який розуміється як набір поведінкових, мовленнєвих та інших навиків, що засвоюються через практичну діяльність. Наслідком цієї зміни став особливий інтерес до соціальної практики, яка в останнє десятиріччя служить інтерпретаційним контекстом для досліджень у галузі фольклору» [2, с. 45].

Далі ми спробуємо поглянути на натальний наратив передусім з огляду на його прагматику, яка, на наш погляд, доволі повно може бути визначена насамперед комплексом функцій, виконуваних цими текстами в соціумі. Найважливішими серед них є комунікативна, когнітивно-трансляційна, інтеграційна, соціорегулююча, ритуальна, емоційно-катартична та психотерапевтична функції.

Матеріалом для дослідження слугували записи 2006–2008 років, що ведуться за програмою «Антропологія материнства» у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка і зберігаються у фольклорному архіві міжкафедральної Лабораторії славістичних і методологічних студій.

Натальний наратив – це специфічно жіночий фольклор. Він репрезентує материнський досвід жінки, її уявлення про правила поведінки під час вагітності, пологів та при догляді за немовлям. Специфіка натального наративу полягає ще й у

тому, що він відображає людський досвід проходження *ritas de passage*. Тому ці оповіді не репрезентують звичайні, буденні переживання, а відображають моменти, пов'язані з надзвичайною емоційною і фізичною напругою, де страх смерті й відповідальність за життя і здоров'я – як власне, так і своєї дитини – є не риторичною фігурою, а реальною формою світопереживання. Таким чином виявляє себе ритуальна функція.

Кожен, хто спостерігав виконання натального наративу у звичайній побутовій ситуації, може помітити особливе емоційне піднесення жінки під час розповіді. Російська дослідниця Є. Белоусова, об'єктом дослідження якої були розповіді про пологи («рассказы о родах»), визначає ці тексти як героїчний жанр фольклору [5]. С. Мишанич, характеризуючи поетику усного оповідання, зазначає: «Художність усного оповідання посилюється експресивністю, емоційністю оповіді чи розповіді, опертої не на уявне зображення, а на ґрунт реальної дійсності, реальних фактів, на життєво достовірні події» [15, с. 64]. Тут ми маємо справу з виявом емоційно-катартичної функції.

Одними з найважливіших функцій натального наративу є комунікативна та когнітивно-трансляційна. Віковий діапазон побутовань натальних наративів охоплює проміжок від молодих дівчат та жінок, які ще самі не мали досвіду материнства, до стареньких бабусь, для яких такий досвід є важливим елементом їхнього біографічного наративу. Маленькі дівчатка ознайомлюються з натальним наративом ще в колі сім'ї, слухаючи розповіді своїх матерів. Однак функціонують такі історії специфічно – не як власне натальний, а як сімейний наратив. Це відповіді матері на запитання дочки: «Мама, а розкажи, як я народилася?» або «Мама, а розкажи, як ти мене народила?». Із власне натальним наративом дівчата і молоді жінки вперше стикаються, коли їхні ровесниці чи родички народжують первістка і спішать поділитися враженнями зі своїми менш досвідченими подругами. Саме в цей час у молодій жінки формуються як первинні уявлення про материнство, так і базові принципи висловлення власного материнського досвіду, тобто передаються базові принципи структури, семантики та прагматики натального наративу. Наступний етап – набуття влас-

ного материнського досвіду і розповідь про цей досвід ровесницям – насамперед таким самим матерям, як і вона, а потім уже своїм молодшим подругам.

Російський дослідник дівочої субкультури С. Борисов, описуючи дівочі зібрання (дівич-вечори) як «слабоформалізований комунікативний феномен», звертає увагу на те, що саме на таких дівочих зібраннях відбувається трансляція специфічно дівочого досвіду, а також розповідаються страшні історії про пологи (саме тут закладається культурне сприйняття пологів як «страшного болю») [6, с. 69–70]. Цілком імовірним видається припущення, що подібні слабоформалізовані комунікативні групи існуватимуть і пізніше, з переходом дівчат до іншої соціально-вікової групи. Із набуттям дівчиною статусу жінки і матері зміниться характер міжособистісної комунікації, проте залишиться культурно-обумовлене прагнення такої комунікації. Саме під час подібних комунікацій жінки набувають необхідного досвіду, обмінюються ним, засвоюють ті неписані правила поведінки, які визначатимуть їх дії стосовно власних дітей у подальшому житті.

Наведемо доволі об'ємний приклад, який наочно демонструє, як жінка обирає певну лінію поведінки, керуючись чужим материнським досвідом, втіленим у натальному наративі.

О. Б.: *«Наташка, вона ж тут рожала. Почались соплі в малої. Вона в батьків була. Ну, як же ж, треба ж лікаря, ну, соплі в дитини. Він прийшов: “Тут такі соплі, що самому не можна, треба класти в лікарню дитину”. Вони не проходили щось ті соплі, не знаю. Положили вони її в лікарню. В лікарні вона набралася дизентерії. Там же ж, не випускуючи з лікарні, з дизентерією її перевели в інфекційну. В інфекційній вона набралася сальмонельозу. Коли вона з того всього вилізла, вона була в лікарні щось чотири місяці. Вона прийшла вже взагалі – зимою, по-моєму, її додому виписали. В неї були проблеми щось до п'яти років, там після того сальмонельозу з тим кишечником. <...> А почалося все з чого – з сопельок!»*

О. Л.: *«Я через то з запаленням дитину цілу ніч протримала. В мене дитина ніч задихалась, я дитину цілу ніч протримала, аж на ранок викликала*

“Скору”. Бо просто я настільки боялася панічно тої лікарні».

О. Б.: *«Ну, я тобі кажу, після тої лікарні в Наташки, я таки думаю: “Я не поїду в лікарню!”»* [ФА, Лабащук-2008, БОП].

Як бачимо, жінка доволі часто обирає лінію поведінки, керуючись чужою життєвою історією. Слухаючи чужі розповіді, вона й сама засвоює чи вдосконалює навички висловлення власного досвіду. Тут доречно пригадати міркування М. Бахтіна стосовно того, що почуте і активно зрозуміле відгукнеться у подальшому мовленні чи поведінці адресата. Таке явище вчений назвав «відповіддю-розумінням сповільненої дії». На думку М. Бахтіна, «жанри складного культурного спілкування в більшості випадків розраховані саме на таке активне розуміння-відповідь сповільненої дії» [4, с. 260].

Натальний наратив найактивніше функціонує в період, коли молода мама гуляє зі своїм малям у колі таких самих мам на подвір'ї, в парку, на дитячому майданчику. Саме тут стихійно формуються колективи матерів, у яких відбувається найбільш активний обмін актуальним досвідом.

«Так, дружила, тому що в нас на вулиці було таке, що ми майже разом породили, однакові діти росли. Ми приходили одна до одної, часто зустрічались, мінялися досвідом: хто там чим годує, хто як годує, хто як повиває. Допомогали одна одній» [ФА, Кафтан-2008, ЖСВ].

Натальні наративи продовжують активно побутувати у середовищі жінок дитородного віку, для яких ситуація народження дитини все ще залишається актуальною. Тексти виникають спорадично – від випадку до випадку.

«І всьо. І зразу всі починають про роддом. <...> І всі починають, вот зразу кожна і там, як правило, про всі ужаси. Не, шось там таке. Приємного мало. Кожна: “А-А-х!” З таким во вот. І ми ділилися. Дивлюся вже, от помічаю то, що з часом комфорт там міняється, і всьо там якось, знаєш, але розмови все ті самі» [ФА, Лабащук-2007, ССГ].

Наведені приклади дозволяють стверджувати, що натальні наративи виконують також емоційно-катартичну та психотерапевтичну функції.

Коли ж період імовірного дітонародження для жінки минає, натальні наративи поступово щезають з ужитку. Вони знову відродяться тоді, коли дочка, невістка, інша родичка чи просто знайома чекатиме дитину. В устах старшої жінки натальний наратив дещо змінить свій характер і, перетворившись на оповідь «бувалої людини», стане частиною власної усної біографії.

Розглядаючи натальний наратив як один із провідних видів фольклорної комунікації, виділимо основні канали передачі інформації:

1) мати – незаміжня чи бездітна подруга: *первісне ознайомлення з натальним наративом; трансляція досвіду в межах одного покоління;*

2) мати – інша мати: *утвердження свого статусу в середовищі матерів, подолання психологічних проблем, пов'язаних з народженням дитини;*

3) старша жінка (мати) – молода жінка (мати): *трансляція досвіду між поколіннями.*

Відзначимо найбільш типові й характерні ситуації, що породжують появу натального наративу. Натальні наративи неодмінно виконуються після повернення жінки з пологового будинку. Спостереження за сучасним станом традиції дозволяє стверджувати, що розповідь про пологи – це обов'язковий елемент сучасної родильної обрядовості. Найголовніша функція такої розповіді – ідентифікація себе з групою матерів, ствердження успішного проходження *ritas de passage*. Таким чином виявляє себе інтеграційна функція. Оскільки такі розповіді ніколи не є монологом і передбачають не лише слухача, але й активного співповідача, то тут же прозвучить у відповідь історія про досвід народження дитини самою слухачкою, про найбільш цікаві, смішні чи жахливі випадки, які сталися зі спільними знайомими чи навіть незнайомими слухачам людьми. Складається враження, що ця сокровенна інформація надзвичайно важлива для кожної матері. В особі іншої матері жінка знаходить зацікавленого слухача і з превеликим бажанням ділиться з нею власним досвідом. Розповіді про тяжкий перебіг вагітності, пологи, проблеми з маленькою дитиною та особистий досвід догляду за нею формують корпус натальних нарати-

вів, які й переповідатимуться у групах молодих матерів.

Натальний наратив втілює ряд специфічних уявлень, які можна вважати виявом міфологічного типу свідомості, наприклад, про лікаря-«рятівника» і лікаря-«злочинця», про завчасну і «вищу» детермінацію часу й обставин народження дитини, про вплив часу й обставин народження дитини на її подальшу долю, про сон, у якому жінці з'явилася Богородиця і заборонила робити аборт.

Іншою типовою ситуацією, яка провокує появу натальних наративів, є ізолюване перебування жінок у відділах патології вагітних, пологових будинках. Наявність значної кількості вільного часу та примусове відокремлення від звичного оточення спричиняють появу натальних наративів. Психологи і фольклористи відзначають подібний сплеск вербальної активності дітей і підлітків у ситуації зовнішньої ізоляції, наприклад, у літніх дитячих таборах, санаторіях, лікарнях [8].

Для жінок, діти яких підросли, типовою формою виконання текстів натального наративу є бесіда як спосіб проведення дозвілля. Найчастіше поштовхом до таких розповідей слугує інформація про вагітність чи народження дитини в однієї зі спільних знайомих учасників бесіди. Історії жінок, яких від описуваних подій відділяє певна часова дистанція, відрізняються більшою структурною оформленістю, довершеністю. Прагматика таких розповідей – здобути визнання серед своїх подруг як найбільш досвідченої, знаючої, тої, чію думку враховуватимуть, чііх порад слухатимуть. Таким чином, ми можемо говорити про те, що натальні наративи виконують соціорегулюючу функцію.

Саме метою здобути авторитет серед інших матерів зумовлюється стратегія побудови розповіді. Зазвичай тут наявний один з двох цілком протилежних лейтмотивів. Або: «У мене все пройшло якнайкраще, я достойно впоралась з усіма проблемами, а отже, я – справжня жінка і справжня мати», або: «Я так настраждалася, я таке пережила, що вам і не снилось, отже, я – по-справжньому героїчна жінка і мати». Часто цей авторитет здобуває жінка, яка народила більше дітей і, відповідно, має більше досвіду. Зразком тексту першого типу може бути такий приклад:

«Хоть би Марта в мене вдалась, хоть би мої діти в мене вдалились. Бо то передається. <...> Я не знала, що то нудить, я не знала, що то тяжко ходити. <...> Єдине, що я тільки пам'ятаю, що як схватки, то там трохи боліло мене. І то: поболіло – відпускало, поболіло – відпускало. А родити: то лікарі, вони дійсно там шось трохи знають, бо я трьох дітей родила в трьох різних місцях. І всі три гінекологи говорили мені, що там всьо так, без розривів. В мене діти: три сімсот, три шістьсот, три п'ятьсот. То досить великі діти. То шоб там щось чуть-чуть – то без нічого. І мама от, я там в тьоті Ніни розпитувала, то вона мала нас двох, то мене взагалі дома родила, а Мішку там – то ледве злапали. <...> То рідко так буває. Легко було. От завагітніла би я ще, я би ще родила. Бо я не відчувала такого тягару. Через то, як ти кажеш, як я сприймала? Я дуже з радістю сприймала, що я вагітна, того що легко мені давалось» [ФА, Лабащук-2006, ГОС].

Подаємо зразок тексту другого типу: «Я в той роддом взагалі заходити не хочу. І оце треба: мене привозять, поки мене оформили, поки тири-пири, без п'яти вісім. А вона до восьмої години чергує, ця Францівна. І ми заходимо, і вона мені каже: “Так, лягай”. І Ніна каже: “Вам 5 хвилин лишилось, Марія Францівна, я її сама подивлюсь”. А вона каже: “Не, ще моїх 5 хвилин, я її ще подивлюсь!” Я лягла, я не знаю, що вона зі мною зробила, мало того, що я і так вже була змордована окончательно і безповоротно, вона мені якись інструмент так засандалила, що я вилетіла через це фактично. <...> Вона спеціально, свідомо зробила боляче. І якби я не була в такому стані, як я була, я б їй, канєшно, ногою в морду, перелітаючи через крісло, засандалила. Но я вже тоді не соображала, я вже тоді була мало на людину, на гомо сапієнс подібна, розумієш» [ФА, Лабащук-2007, ПІМ].

Інколи натальний нарратив має гумористичне, іронічне чи навіть комічне забарвлення. Мета таких розповідей – викликати сміх слухачів і оповідача. На таку функцію виконання фольклорного тексту – разом посміятися над тим, що видавалось страшним і небезпечним, – як форму групової психотерапії вказують до-

слідники такого жанру фольклору, як дитячі страшилки [18]. На нашу думку, такі ситуації виконують одночасно і психотерапевтичну, і ритуальну функції: подолання страху – сміхом, смерті – життям. У цьому ми також бачимо прояв психотерапевтичної функції.

Отже, жінка за допомогою материнського нарративу передає і зберігає традиції, пов'язані з народженням і вихованням дитини. Виконання цих текстів дозволяє їй інтегруватися в материнську спільноту, утвердити себе в ролі матері, здобути визнання серед інших жінок-матерів. Переповідання материнського досвіду є складовою частиною родильних ритуалів. Обмін життєвими історіями між жінками, які мають схожий життєвий досвід, допомагає молодим матерям подолати депресію і є способом емоційної розрядки.

Література

1. Адоньева С. Б. Прагматика фольклора. – С.Пб. : Издательство Санкт-Петербургского университета, 2004. – 310 с.
2. Адоньева С. Б. Фольклористика и современное гуманитарное знание // Первый всероссийский конгресс фольклористов : сборник докладов. – М. : Государственный республиканский центр русского фольклора, 2005. – Т. 1. – С. 44–57.
3. Аксьонова Н. Наукова літня школа «Методи дослідження культур у гуманітарних науках: старе і нове “поле” дослідження» // Народна творчість та етнографія. – 2005. – № 3. – С. 123–126.
4. Бахтин М. М. Проблема речевых жанров // Эстетика словесного творчества / сост. С. Г. Бочаров ; текст подготовили Г. С. Бернштейн и Л. В. Дерюгина ; примеч. С. С. Аверинцева и С. Г. Бочарова. – 2-е изд. – М. : Искусство, 1986. – С. 250–296.
5. Белоусова Е. А. Представления и верования, связанные с рождением ребенка: современная городская культура : автореф. дисс. ... канд. культурологии. – М., 1999.
6. Борисов С. Б. Мир русского девичества: 70–90 годы XX века. – М. : Ладомир, 2002. – 343 с. – (Русская потаенная литература).
7. Боряк О. О. З рукописних фондів ІМФЕ: матеріали до «жіночих студій» у польових записах Людмили Шевченко // Архіви України. – К., 2001. – № 1–2.
8. Гречина О. Н., Осорина М. В. Современная фольклорная проза детей // Русский фольклор. Фольклор и историческая дей-

ствительность. – Ленинград : Наука, 1981. – Т. 20. – С. 96–107.

9. *Грушевський М.* Дитина у звичаях і віруваннях українського народу. – К. : Либідь, 2006. – 256 с.

10. *Кайндль Р. Ф.* Гуцули: їх життя, звичаї та народні перекази. – Чернівці : Молодий буковинець, 2000. – 208 с.

11. *Кондратович О. П.* Народини, або Дарована Богом свіча: родильні звичаї Західного Полісся. – Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2004. – 132 с.

12. *Кузеля З.* Дитина в звичаях і віруваннях українського народу // Матеріали до українсько-руської етнології. – Л., 1906. – Т. 8.

13. *Кузеля З.* Дитина в звичаях і віруваннях українського народу // Матеріали до українсько-руської етнології. – Л., 1907. – Т. 9.

14. *Маєрчик М.* Ритуали родинного циклу крізь призму моделі переходу // Студії з інтегральної культурології. Ритуал. – Л. : Інститут народознавства НАН України, 1999. – № 2. – С. 32–55.

15. *Мишанич С. В.* Усні народні оповідання. Питання поетики. – К. : Наукова думка, 1986. – 328 с.

16. Фольклорні записи Марка Вовчка та Опанаса Марковича. – К. : Наукова думка, 1983.

17. *Франко І. Я.* *Bel parlar gentile* // *Франко І. Я.* Зібрання творів : у 50 т. – К., 1982. – Т. 37. – С. 8–20.

18. *Чередникова М. П.* «Голос детства из дальней дали...» (игра, магия, миф в детской культуре). – М. : Лабиринт, 2002. – 224 с.

19. *Ящержинский Х.* Поверья и обрядности родин и крестин // Киевская старина. – 1893. – С. 74–83.

Список скорочень

ФА – Фольклорний архів відділу фольклористики Міжкафедральної лабораторії славістичних і методологічних студій Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка (див.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://laboratorymss.at.ua/load/1-1-0-2>).

SUMMARY

Natal narratives (stories of mothers about their personal experience of waiting, birth, nurturing, bringing up of the baby), which have not found a proper coverage in folklore, are investigated in the article. The vital sphere, that is directed to our research, concerns the acquisition of the experience of birth by the woman. This experience is essential for every woman, very often it defines specifically feminine attitude and outlook.

Natal narrative is a specifically female folklore. The specifics of it is in the fact that these narratives reflect the points, related with extreme emotional and physical stress, where the fear of death and the responsibility for the life and health – as their own and their child – is a real form of world experience.

Considering natal narrative as one of the leading types of folk communication we can identify the main channels of information: mother – single or childless friend; mother – another mother; older woman (mother) – a young woman (mother).

Natal narratives inevitably take place when woman returns from the hospital. Observations of the current state of tradition suggest that the story of childbirth is a required element of modern maternity rites.

So, a woman using maternal narrative reports and keeps the traditions associated with the birth and upbringing of the child. Implementation of these texts allows her to integrate into the parent community, establish herself as a mother, gain recognition among mothers. Paraphrase of maternal experience is an integral part of maternity rituals. Sharing life stories between women, who have similar experience, helps new mothers to overcome depression and is a way of emotional discharge.

Keywords: natal narrative, maternity, women's folklore, maternity ritual.